

**UTVÄRDERING AV
MYNDIGHETSSAMVERKAN
FÖR KVINNOFRID INOM
UTVÄG SKARABORG**

”En kedja är inte starkare än sin svagaste länk”

Västra Götalandsregionen
Hälso- och sjukvårds-
avdelningens Analysenhet

Juni 2004

Lars Palo

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

		Sid nr
1	UPPDRAG	3
2	BAKGRUND	3
3	FÖRUTSÄTTNINGAR	4
4	SAMVERKAN	5
4.1	Vad innebär samverkan	5
4.2	Varför samverkan	6
4.3	Vad kännetecknar framgångsrik samverkan	6
5	ARBETSMETOD	7
6	RESULTAT FRÅN INTERVJUER	7
6.1	Uppdrag och uppdragsgivare	7
6.2	Varför samverkan	8
6.3	Vad i består samverkan	8
6.4	Ansvarig för samverkan	9
6.5	Vem driver samverkan	9
6.6	Resurser inom myndigheten för lokalt arbete	9
6.7	Resultat av samverkan	10
6.8	Problem med samverkan mellan myndigheter	11
7	SAMMANFATTANDE ANALYS	11
7.1	Att fundera på inför framtiden – åtgärder och utveckling	15
Bilaga 1	Sammanställning av intervjuer	17
Bilaga 2	Sammanställning av anmälda ärenden	26
Bilaga 3	Intervjuade personer	29
Referenslista		30

1. UPPDRAG

Samverkan framhålls som en nödvändig arbetsform i många sammanhang. Verksamheter och beslutsvägar är i ständig förändring, specialiseringen inom och mellan verksamheter ökar. Det gör att nya beroendeförhållanden uppstår mellan de myndigheter, verksamheter och personer som har i uppgift att lösa olika frågor. För att klara sina uppdrag måste samverkan ske mellan myndigheter.

Styrgruppen för Utväg Skaraborg har beslutat genomföra en utvärdering av myndighetssamverkan och dess betydelse för att verka för att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet, får stöd och hjälp för att förändra sin situation. Västra Götalandsregionen har genom Hälso- och sjukvårdsavdelningens Analysenhet fått uppdrag att genomföra utvärderingen.

2. BAKGRUND

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer utgör ett omfattande socialt problem, samtidigt som det är ett allvarligt brott. Ingen går obemärkt ur upplevelser av våld. Våldet drabbar inte bara kvinnan, utan även mannen och barnen. Under senare år har det vuxit fram en allt större medvetenhet och förståelse inför denna komplexa problematik.

I början 1990-talet inleddes ett arbete med att starta och utveckla samarbete för att motverka relationsrelaterat våld. Detta samarbete utvecklades och sedan 1996 pågår det i Skaraborg en samverkan för kvinnofrid, *Utväg Skaraborg*. De myndigheter som ingår i verksamheten är polismyndigheten, åklagarmyndigheten, kriminalvården, 15 kommuner genom socialtjänsten samt Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvård. Andra viktiga samarbetspartners är kvinnohuset i Skövde, kvinnojourerna samt brottsofferjouren.

Vid starten av Utväg Skaraborg framgår det att förhållandena är annorlunda. Enligt uppgifter arbetade de flesta myndigheter och organisationer med delar av problematiken – i den mån de alls ägnade sig åt kvinnofridsarbete. Det vanligaste var att kvinnan erbjöds hjälp och att rättsväsendet brottades med stora svårigheter att beivra brottet, samt att barnens och människens behov alls inte uppmärksammades.

Inom Utväg Skaraborg finns tre mål formulerade. Det mest närliggande är att *förhindra upprepning av våld*. Det långsiktiga målet är att *minska förekomsten av våld*. Det långsiktigt visionära målet är att våld *inte skall förekomma överhuvudtaget*. Den bärande tanken i Utvägsprogrammet är att det skall omfatta fenomenet mäns våld mot kvinnor i sin helhet.

Inom Utväg Skaraborg har målet att förhindra upprepning av våld, konkretiserats i termer av *tre uppdrag*, som riktats till olika delar av verksamheten. Det första är ett *reaktivt/repressivt* uppdrag. Det andra uppdraget är av *reparativ* karaktär, och det är i första hand riktat mot de kvinno- och barngrupper som är en del av verksamheten inom Utväg. Det tredje uppdraget är *framåtblickande/förebyggande*. Inom Utväg Skaraborg har detta uppdrag specifikt riktats till mansgrupper, men också till kvinnogrupper och barngrupper.

Utvägsprogrammet kan i korta ordalag beskrivas som en myndighetssamverkan där samtliga myndigheter arbetar utifrån en gemensam plattform i samarbete med andra organisationer. Det myndighetssamverkan handlar om är att varje myndighets handlande får tyngd och betydelse genom att det utgör en länk i en helhet. I Utvägsprogrammet ingår ett internt utvecklingsarbete inom varje myndighet och organisation som kommer i kontakt med mäns våld mot kvinnor i Skaraborg. Varje myndighet upprättar handlingsplan över hur arbetet ska bedrivas så att män och kvinnor ska få ett samordnat och konsekvent bemötande. Ett äkta samarbete bygger på att var och en utvecklar hög kompetens och att de andra som ingår i samarbetet respekterar detta samt strävar efter att utforma sitt eget arbete så att de andras arbete underlättas.

Utvägs kärnverksamhet innebär utvecklandet av ett program som består av motivationssamtal, stödsamtal och gruppverksamhet samt av en samordning mellan detta program och polisens arbete. De personer som har ansvar för Utvägsprogrammet, kallas *samordnare*. Till sin hjälp har samordnarna en grupp bestående av åtta gruppleddare och en handledare. Organisationen består av en styrgrupp, utvecklingsgrupp och ett kontaktnätverk där samtliga myndigheter finns representerade.

Styrgruppen leder det fortlöpande arbetet och förankrar beslut inom sin myndighet. Utvecklingsgruppen har att föreslå utveckling, förändring och förbättring av verksamheten inom Utvägsprogrammet. Kontaktnätverkets syfte är att ge berörd myndighetsrepresentant spetskompetens inom ämnet ”mäns våld mot kvinnor i nära relation” och finna nya förhållningssätt för att upptäcka och utveckla metoder för att stödja och motivera ett förändringsarbete med berörda kvinnor, män och barn.

3. FÖRUTSÄTTNINGAR

Våld mot kvinnor är ett omfattande och angeläget samhällsproblem. Regeringen har i propositionen *Kvinnofrid* (Proposition 1997/98:55) och i regeringsuppdraget *Myndighetsgemensamma uppdrag om våld mot kvinnor* (A97/3077/JÄM) pekat på att det är ett problem med många sidor, som angår stora delar av samhället. Genom förändringar i lagstiftning, med bland annat införandet av brottet *Grov kvinnofridskränkning*, har regeringen markerat att våld mot kvinnor i nära relationer är ett allvarligt brott.

För att målen ska uppnås anges att ärendena måste tas om hand på ett snabbt, korrekt och kraftfullt sätt genom hela rättskedjan och brottsoffren garanteras en adekvat, medmänsklig hjälp av socialtjänsten samt hälso- och sjukvården. Vidare anges att det gäller att förmedla kontakter med kvinnojourer och motsvarande organisationer samt att påverka gärningsmännen att förändra sitt beteende. Myndigheternas samarbete måste fungera så att inte ärenden hamnar ”mellan stolarna” hos olika handläggare. Det är av central betydelse att gemensamma handlingsprogram utarbetas för socialtjänsten, polisen samt hälso- och sjukvården. Särskilda överenskommelser bör träffas mellan de olika leden i rättskedjan för att få till stånd en snabb handläggning.

Regeringen anger sin uppfattning i uppdraget till myndigheterna (Prop. 97/98:55, sid 216) att det är ”angeläget att samverkansformer utvecklas och vidmakthålls i dessa frågor”. Inom ramen för samarbetet ska myndigheterna också utbyta erfarenheter om kompetens- och metodutvecklingsfrågor på området. Det är även angeläget att ett informationsutbyte sker

mellan myndigheterna regionalt och lokalt liksom att myndigheterna samarbetar och utbyter erfarenheter med berörda frivilligorganisationer, inte minst kvinnojourer.

De myndighetsgemensamma uppdragen är:

- Fortbildning
- Brottsförebyggande arbete
- Åtgärdsprogram
- Följa den internationella utvecklingen
- Myndighetssamverkan

Myndigheter och organisationer har idag både kompetens och erfarenheter att hantera ärenden som gäller kvinnor som utsatts för våld av närstående. Kompetensen bör breddas och fördjupas och spridas till fler personer i målgrupperna. Erfarenheterna från kartläggningen *Myndighetssamverkan vid kvinnomisshandel* som vissa länsstyrelser gjorde 1992-1995 visar att det är angeläget att förbättra formerna för samverkan mellan de berörda grupperna.

För att framgångsrikt bekämpa våld mot kvinnor, måste olika myndigheter samarbeta på ett bättre sätt än som tidigare varit fallet. De samverkande myndigheterna måste ha en gemensam syn på problemet och på vilka metoder som ska användas för att minska brottsligheten. Erfarenheterna har visat på att det inte alltid är så enkelt att samverka mot gemensamma mål. Det kan vara lagstiftningen som lägger hinder i vägen för ett fruktbart arbete, men lika ofta är det skilda företagskulturer som gör samverkansarbetet svårt.

Socialtjänstlagen (1980:620) kompletterades med en ny paragraf om att socialnämnden bör verka för att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet, får stöd och hjälp för att förändra sin situation. Övriga åtgärder som föreslogs i propositionen rör bland annat frågor om myndigheters handläggning av ärenden avseende våld mot kvinnor, stöd till frivilligorganisationer, samt utvecklings- och utbildningsinsatser.

För att förebygga kvinnomisshandel och för att ge dem som direkt berörs – kvinnorna, männen och barnen – stöd och kvalificerad hjälp, krävs att problemet angrips på bred front och att alla tar sitt ansvar. I detta arbete är samarbete mellan myndigheter och andra, exempelvis frivilligorganisationer, som berörs av stor vikt.

4. SAMVERKAN

4.1 Vad innebär samverkan

Nationalencyklopedin definierar samverkan som *"handla eller fungera för ett visst syfte"*. Samverkan innebär inte att de olika aktörerna gör samma sak, utan snarare att var och en gör sin sak bättre definierat i ett större sammanhang. Samverkan leder alltså inte till att den egna specialistkompetensen ersätts av en diffus generalistkompetens. Samverkan förstärker snarare den egna rollen samtidigt som den integrerar den i en större helhet.

Skillnaden mellan samverkan, samordning och samarbete:

Samordning och *samarbete* uppfattas som mer långtgående än samverkan. Samordning förutsätter att gemensamma formella regler finns och att mål och aktiviteter utformas

gemensamt. Samordning innebär att organisationsprinciper påverkas. *Samverkan* tillåter att organisationerna fullt ut bibehåller de ursprungliga målen och aktiviteterna.

4.2 Varför samverkan

Tre motiv för samverkan kan urskiljas:

Det etiska motivet - Samverkan är en metod som syftar till att förhindra att individen faller mellan stolarna eller slussas runt mellan olika myndigheter/aktörer.

Verksamhetsmotiv - Det är svårt att som enskild aktör på egen hand lösa sin uppgift. Man är beroende av andra aktörer.

Effektivitetsmotiv - Samverkan är en metod som gör att man på egen hand kan lösa sin uppgift mer kostnadseffektivt.

Något av det mest väsentliga med samverkan är att tydliggöra och skapa förutsättningar för att kunna ange vilka olika syften, frågeställningar, arbetsuppgifter och ansvar de olika verksamheterna har för att den som söker hjälp ska kunna få ett optimalt omhändertagande. Detta för att även undvika dubbelarbete och för att förväntningarna och kraven på samarbetspartner ska vara rimliga.

Helhetssyn i samverkanssituationen uppstår ofta genom att specialister tillsammans kan skapa en mer fullständig bild av en fråga än om de agerar var för sig. Drivkraften bakom all samverkan är, eller borde vara, strävan att uppnå synergieffekter. Det vill säga att tillsammans åstadkoms ett bättre resultat än om var och en arbetar för sig. Men bakom samverkan bör också förmågan finnas att gå över de egna gränserna, att anlägga ett perspektiv som är mer helhetsorienterat än att bara ta sin utgångspunkt i den egna organisationens behov och specialistkunskap.

4.3 Vad kännetecknar framgångsrik samverkan

De samverkansprojekt som är framgångsrika visar sig vara de som är konkreta och bygger på att klart avgränsade målgrupper går att identifiera. Vidare bör insatser koordineras så att komplementära fördelar erhålls för att samverkan ska lyckas. Klarhet i frågor som rör målsättningar, regler, ansvars- och kostnadsfördelningar samt former för samverkan framhålls också som viktiga.

Erfarenheter från uppföljning av samverkan betonar att det är viktigt att de som deltar i samverkan högst konkret kan se vinsten och betydelsen av det i det egna arbetet och i den egna arbetssituationen för att ha lust och ork att satsa. Man ställer den klassiska frågan – vad tjänar vi på att samarbeta med er?

Några centrala punkter för fungerande samverkan är:

Frågan är prioriterad och det finns ett engagemang

Finns en väl fungerande ledning av samverkan och att arbetet är förankrat på chefsnivå

Finns en målsättning och en modell för samverkan

Gott arbetsklimat

Kontinuitet i arbetet

5. ARBETSMETOD

Uppdraget består i att utvärdera myndighetssamverkan genom att företrädesvis intervjua personer hos de olika berörda myndigheterna. Inledningsvis har ett antal frågeställningar arbetats fram. Underlag till frågorna är hämtade från ett antal rapporter, utvärderingar och motsvarande inom området. Frågorna avser att få svar på vad som ligger i uppdraget myndighetssamverkan, vem är uppdragsgivare, varför samverkan, vad i består samverkan, vem äger och driver samverkan, hur påverkas och utvecklas samverkan, vilken är nyttan med samverkan samt vilka problem kan finnas med myndighetssamverkan.

Intervjuer har genomförts med deltagare från styrgruppen, utvecklingsgruppen och kontaktnätverket. Representanter från samtliga berörda myndigheter har medverkat.

Totalt har 24 personer intervjuats under perioden mars till och med maj månader år 2004. Samtliga intervjuer har dokumenterats på ett likartat sätt.

Då det är ett urval av personer som intervjuats, av det totala antalet personer som berörs och som är verksamma inom området kvinnovåld eller kommer i kontakt med Utväg, får man betrakta det inhämtade intervjumaterialet som ett antal röster från de olika berörda myndigheterna. Personer som läser rapporten kan själva bekräfta eller dementera uppgifterna och slutsatserna och ställa dem i relation till sina egna uppfattningar och erfarenheter.

6. RESULTAT FRÅN INTERVJUER

Redovisning av resultat har sin utgångspunkt i de frågeställningar som använts vid intervjun. Nedan följer analyser och bedömningar för respektive frågeställning och som stöd för analysen är de genomförda intervjuerna.

Bilaga 1 är en sammanställning av intervjuerna för respektive fråga.

Bilaga 2 redovisar antalet anmälningar åren 2001-2003.

6.1 Uppdrag och uppdragsgivare

Vanliga svar är att uppdraget myndighetssamverkan är att skapa och förbättra samverkan eller vara en länk mellan myndigheter. Det finns en medvetenhet att uppdraget är att samverka mellan myndigheter för att minska och hindra våld mot kvinnor. Vissa personer har en något oklar bild över uppdraget för myndighetssamverkan och då gäller det framförallt personer som blivit engagerade i frågan de senaste åren.

I samband med vissa intervjuer noteras en viss förundran över frågeställningen. Reaktionerna visar på nödvändigheten att kontinuerligt ställa sig frågan över vilket är uppdraget och vilket är uppdraget för just denna samverkan.

Några personer undrar om uppdraget med myndighetssamverkan var att se till att myndigheterna tog fram en handlingsplan (eventuellt gemensam handlingsplan) för arbetet mot kvinnovåld eller om uppdraget var att utveckla en samverkan genom att skapa Utväg med dess samordnare.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 17)

6.2 Varför samverkan

Fanns det någon osäkerhet för vad uppdraget myndighetssamverkan innebär, så är det betydligt klarare svar varför myndigheter ska samverka. Det framkommer en tydlig samstämmighet att samverka är viktig, nödvändig och självklar. Samverkan behövs för att skapa bästa möjliga resurs för den utsatta människan. Även myndigheter som har ett eget tydligt uppdrag ser intresse av att samverka med andra myndigheter för att förhindra och förebygga våld mot kvinnor och även att underlätta det egna arbetet som innebär hjälp och stöd för den utsatta kvinnan.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 17)

6.3 Vad i består myndighetssamverkan

Att samverkan behövs var helt naturligt enligt svaren vid intervjuerna. Däremot finns det svårigheter att närmare redovisa vad samverkan består av eller på vilket sätt som samverkan visar sig i direkta aktiviteter.

Det framkommer att mellan vissa myndigheter finns det täta kontakter, medan det är få kontakter mellan andra myndigheter. Den mesta kontakten sker mellan myndigheterna och med Utvägs samordnare. Se figur sidan 16.

En allmän erfarenhet är att kontakten mellan myndigheterna har ökat. Både vad gäller allmänna kontakter och anmälningar från myndigheter. Detta innebär även att attityderna mellan myndigheterna har utvecklats, förbättrats och förändrats.

Att det ska finnas samverkan mellan myndigheter är odiskutabelt, medan det däremot visar på ganska stor osäkerhet eller frågande om vad man gör i samverkan, vilket kan bero på att det inte är tillräckligt tydligt uttalat vad som avses med samverkan när det gäller Utväg Skaraborg. En vanlig fundering som redovisades vid intervjuerna var vad man ska samverka om mellan myndigheterna, då varje myndighet har sitt uppdrag och ansvar.

Enligt intervjuerna är Utvägs samordnare betydelsefulla i samverkan mellan myndigheterna.

Det finns en hel del uppfattningar om samverkan, vilket framgår av intervjuerna. Trots osäkerheten i vad samverkan består i, finns det hos vissa myndigheter en tydlig uppfattning att samverkan är något gemensamt finansierat. Berörda myndigheter deltar och det finns ett gemensamt åtagande mellan myndigheterna (för män, kvinnor, barn).

Enligt intervjuerna består samverkan av en gemensam verksamhetsplan, att verksamheten drivs och utvecklas gemensamt, gemensam utbildning, kompetenshöjning samt engagemang i frågan. Samverkan innebär att myndigheterna tillsammans löser problemet för kvinnan.

Samverkan innebär vidare att varje myndighet ser till att man är uppdaterad på området och i problemställningarna. Uppdatering sker hur andra myndighet agerar och det finns ett kontaktnätverk som innebär att man känner till vilka som arbetar med frågan hos andra myndigheter.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 18)

6.4 Ansvarig för samverkan

Frågeställningen gällde vem av myndigheterna som är ansvarig för samverkan, vem har det yttersta ansvaret, vem har ansvaret för helheten eller har någon något huvudansvar.

Det framkommer en tydlig uppfattning, vilket innebär att om samverkan ska fungera måste varje myndighet ta sitt delansvar så att man tillsammans ser helheten och tar det gemensamma ansvaret. Generellt sett ger intervjuerna en bild av att det finns och har utvecklats ett gemensamt ansvar för att myndighetssamverkan mot kvinnovåld ska fungera. Den spontana reaktionen vid intervjuerna är att alla har ett ansvar och det är gemensamt. Vid närmare eftertanke anger vissa personer att någon av myndigheterna har nog ett större ansvar än andra myndigheter.

Svaren vid intervjuerna ger vid handen att alla myndigheter bidrar och känner ansvar för samverkan och utveckling av frågan om kvinnovåld.

Några personer förtydligar att myndighetssamverkan innebär även att ta ansvar för den verksamhet som bedrivs och den personal som finns inom Utväg Skaraborg. Man ser nödvändigheten av att utveckla arbetsgivaransvaret för inblandade myndigheter.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 19)

6.5 Vem driver samverkan

Utväg med styrgrupp, utvecklingsgrupp, kontaktnätverk samt samordnarna har byggt en organisation som gemensamt driver frågan om kvinnovåld framåt. Det finns engagerade personer hos flera myndigheter som ser till att frågan alltid hålls aktuell.

Den allmänna uppfattningen är att man skapat och utvecklat en situation där myndigheterna och de inblandade personerna upplever att man har ett gemensamt ansvar för att lösa frågan/problemet för den drabbade kvinnan, mannen och barnen.

Det går inte att peka ut någon person eller myndighet som ensamt driver frågan om kvinnovåld. En allmän uppfattning är dock att polisen och Utvägs samordnare är de som tydligast driver frågan om kvinnovåld och därmed delvis samverkan mellan myndigheterna.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 20)

6.6 Resurser inom myndigheten för lokalt arbete med kvinnofrid

Det finns en medvetenhet hos myndigheterna att frågan om kvinnovåld är prioriterad, vilket innebär att utrymme skapas för att kunna engagera personal.

På större arbetsplatser finns personer utsedda med riktat uppdrag att samordna, utveckla eller handlägga frågor om kvinnovåld. Hos andra myndigheter finns en uppdelning mellan flera personer och där uppdraget är tydliggjort. Även om inte tid eller resurser är avsatta för specifika befattningshavare finns förståelse för att prioritera frågan om kvinnovåld.

Polisen har genomgående personer utsedda som har tid avsatt för att bevaka, följa samt utreda frågor om kvinnovåld.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 20)

6.7 Resultat av samverkan

Ett resultat av samverkan är att frågan fortfarande är prioriterad hos myndigheterna. Det finns skilda uppfattningar om resultat av samverkan mellan myndigheterna. Även om det finns personer som inte upplever att det finns någon samverkan, så är dock den vanliga uppfattningen att samverkan fungerar bra, dels från myndighet till samordnare och dels mellan myndigheter.

Ett tydligt resultat som lyfts fram vid intervjuerna av samverkan inom Utväg Skaraborg är den verksamhet som bedrivs av Utvägs samordnare samt organisationen med styrgrupp, utvecklingsgrupp, kontaktnätverk. En annan uppfattning som redovisas vid intervjuerna är intresset som finns för samverkan och det arbete som har skett inom ramen för Utväg.

Några av de intervjuade noterar att frågan om kvinnovåld var högaktuell när kvinnopropositionen kom 1998. Idag upplever de att frågan inte är lika aktuell. Trots upplevelsen finns idag en verksamhet och samverkan som lever vidare i vardagen hos myndigheterna. Det är viktigt att notera som ett resultat av att myndigheterna fortfarande prioriterar frågan och att det finns tydligt intresse av att arbeta vidare med frågor om kvinnovåld samt att delta i samverkan.

En vanlig uppfattning är att det blivit lättare och enklare med kontakter mellan myndigheter och därmed har det egna arbetet underlättats. En uppfattning som kommer fram är att man upplever att andra myndigheter prioriterar frågan om kvinnovåld.

På flera orter finns upparbetade rutiner, kontakter mellan myndigheter som underlättar fortsatta kontakter och gör att ärenden handläggs skyndsamt. Uppfattningen är att kontakter mellan myndigheter har underlättats och utvecklats samt att förståelsen har ökat mellan myndigheter. Det har växt fram en fördjupad kunskap i ämnet hos myndigheten och dess personal.

Samverkan har kommit långt och upplevelsen är att alla omfattas av idén. Det finns även en stolthet över att myndighetssamverkan fungerar så pass bra som det gör.

Där det finns lokal samverkan upplevs en tydligare samverkan mellan myndigheter. I de lokala grupperna ingår polis, socialtjänst, primärvård, vuxenpsykiatri samt kvinnoforum eller kvinnojouren. Myndigheterna har regelbundna träffar där man uppdaterar varandra om anmälda ärenden, om utvecklingen, speciell problematik etc.

Skara kvinnoforum sammanför misshandlade kvinnor och genomför studiecirkel för dessa, där primärvården och socialtjänsten är inbjudna för att berätta om hur man arbetar. Upplevelsen som redovisas vid intervjuerna är att det känns bra med lokal samverkan och möjligheten att få uppdatering från varandra, vilket underlättar det egna arbetet.

Det finns myndigheter som har fastställt handlingsplan, men trots detta är det otydligt vem som har ansvaret för handläggning av frågor om kvinnovåld.

Man får inte bortse ifrån att det finns svaga länkar i samverkan, med litet engagemang i frågan hos myndigheter. Det finns delade uppfattningar om samverkan finns och nyttan med samverkan. Det är viktigt att här hålla isär samverkan mellan myndigheter och samverkan med Utväg.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 21)

6.8 Problem med samverkan mellan myndigheter

Av intervjuerna framkommer inga direkta problem i samverkan mellan myndigheterna. Däremot finns det mer av interna problem inom myndigheten för att utveckla handläggning, hur frågan prioriteras, handlingsplan etc.

Rollfördelning mellan Utvägs samordnare och socialtjänsten upplevs på sina håll som osäker eller otydlig. Är det samverkan mellan myndigheter och/eller är det samverkan med Utvägs samordnare.

En fundering, som kommit upp under intervjuerna, har varit om Utväg har utvecklats på det sätt som det var tänkt, detta utan att exakt veta hur tanken har varit.

Det har funnits vissa svårigheter, vad gäller engagemang från framförallt hälso- och sjukvården och delvis socialtjänsten.

För citat från intervjuerna se bilaga 1 (sidan 25)

7. SAMMANFATTANDE ANALYS

Myndighetssamverkan i Skaraborg tog sin början 1991 då det fanns en diskussion om relationsrelaterat våld och åklagarmyndigheten hade påbörjat ett arbete inom området. Åren 1991-1995 fanns samverkan i grupper för relationsrelaterat våld och år 1996 skedde starten av Utväg Skaraborg. Inspiration hämtades från projekt Frideborg i Norrköping och huvudman för projektet var socialtjänsten. År 1998 kom propositionen om Kvinnofrid, vilket innebar ett förtydligande av uppdraget. Samverkan om relationsrelaterat våld mellan myndigheter har pågått sedan början av 1990-talet, alltså i mer än 10 år.

I avsnitt 2 om bakgrund anges att utvägsprogrammet kan beskrivas som en myndighetssamverkan, där samtliga myndigheter arbetar utifrån en gemensam plattform i samarbete med andra organisationer. Myndighetssamverkan handlar om att varje myndighets handlande får tyngd och betydelse genom att det utgör en länk i en helhet. Varje myndighet upprättar handlingsplan över hur arbetet ska bedrivas så att män, kvinnor och barn ska få ett samordnat och konsekvent bemötande. Samverkan ska bygga på att var och en utvecklar hög kompetens och att de andra som ingår i samverkan respekterar denna, samt strävar efter att utforma sitt eget arbete så att de andras arbete underlättas.

I avsnitt 3 om förutsättningar, anges att för att uppnå målen i regeringens proposition om Kvinnofrid, måste ärenden tas om hand på ett snabbt, korrekt och kraftfullt sätt genom hela rättskedjan och brottsoffren garanteras en adekvat, medmänsklig hjälp av socialtjänsten samt hälso- och sjukvården. Vidare anges att det gäller att förmedla kontakter med kvinnojourer och motsvarande organisationer samt att påverka gärningsmännen att förändra sitt beteende.

Myndigheternas samarbete måste fungera så att inte ärenden hamnar ”mellan stolarna” hos olika handläggare. Gemensamma handlingsprogram bör utarbetas för socialtjänsten, polisen samt hälso- och sjukvården. Särskilda överenskommelser bör träffas mellan de olika leden i rättskedjan för att få till stånd en snabb handläggning.

I avsnitt 4 om samverkan anges ett antal utgångspunkter för att lyckas med samverkan. Framgångsrika samverkansprojekt visar sig vara de som är konkreta och bygger på att klart avgränsade målgrupper går att identifiera och att insatser ska koordineras så att fördelar i samverkan erhålls. Frågor som rör målsättningar, regler, ansvars- och kostnadsfördelningar samt former för samverkan är viktiga för att samverkan ska fungera. De som deltar i samverkan vill kunna se vinsten och betydelsen av det, i det egna arbetet och i den egna arbetssituationen.

Några centrala punkter för fungerande samverkan är vidare att frågan är prioriterad och att det finns engagemang. Ledning av samverkan ska vara väl fungerande och arbetet ska vara förankrat på chefsnivå. Det måste finnas en målsättning och en modell för samverkan och inom samverkan ska det finnas gott arbetsklimat och kontinuitet i arbetet.

Den naturliga frågan är vilka av dessa förutsättningar och utgångspunkter finns inom Utväg Skaraborg och i vilken grad och avseende de har infriats. Vad är bedömningen av resultaten av myndighetssamverkan?

Med stöd av intervjuerna är en sammanfattande analys och bedömning att:

Samverkan är konkret och bygger på en klart avgränsad målgrupp

Det finns en gemensam plattform

Det finns en målsättning och en modell för samverkan

Handlingsplan finns upprättad hos flera av myndigheterna

Ledning av samverkan är väl fungerande

Frågan är prioriterad och det finns engagemang

Arbetet är förankrat på chefsnivå

Myndigheterna har utvecklat kompetensen inom ämnesområdet

Ärenden tas om hand på ett snabbt och korrekt sätt.

Brottsoffren erbjuds adekvat och medmänsklig hjälp

Det finns gott arbetsklimat och kontinuitet i arbete

De som deltar i samverkan ser vinster i det egna arbetet

En sammanfattande kommentar efter analys av genomförda intervjuer är att myndighetssamverkan genom Utväg Skaraborg upplevs som en lyckad samverkan mellan myndigheter. Utväg är ett framgångsrikt koncept för samverkan mellan myndigheter, en samverkan direkt mellan myndigheter samt med och via samordnarna inom Utväg. Det finns en gemensam syn mellan myndigheterna och det finns ett intresse att frågan om kvinnovåld lyfts fram och hålls aktuell.

I Utvägsprogrammet ingår en rad olika myndigheter, vars insatser för kvinnofrid är länkade till varandra. Tillsammans bildar dessa länkar en hel kedja. Detta sätt att organisera sig har visat sig framgångsrikt. Att tänka sig att en myndighet skulle kunna fylla samtliga de funktioner som krävs, är vare sig möjligt eller lämpligt.

En förväntad effekt av arbetet är att myndighetssamverkan hålls levande och en viss kontinuitet i arbetet kan upprätthållas. Ur rättssynpunkt är myndighetssamverkan, Utväg och utvägsprogrammet starkt och betydelsefullt.

Samverkan mellan myndigheterna sker på flera nivåer

- Styrgrupp - Gruppen träffas minst 4 gånger per år och leder arbetet.
- Utvecklingsgrupp - Utvecklingsgruppen träffas 4 gånger per år och förbereder delvis styrgruppens möten. Gruppen tar upp vardagsfrågor för diskussion och behandling, ger förslag på utveckling, undersöker behov, erfarenhetsutbyte, diskussionsforum. I gruppen finns även andra organisationer med, som bland annat Kvinnojourerna.
- Nätverket/kontaktpersonerna - Omfattar 50-60 personer från samtliga organisationer/myndigheter. Nätverket utbildar varandra och träffas 2 gånger per år. Träffarna har olika teman och vid varje träff är det någon myndighet som är ansvarig för program och innehåll. På träffarna sker uppdatering i lagstiftning, information om nya rapporter och undersökningar i ärendet samt informera sig om utveckling inom området. Kontaktnätverket symboliserar mycket av SAMVERKAN
- Lokala samverkansgrupper - Träffas för att förankra, diskutera de lokala frågorna mellan berörda myndigheter på den lokala nivån.

Samverkan mellan myndigheterna och den organisation man skapat har gett en stabilitet och förutsättningar så att frågan inte prioriteras bort. De myndigheter som ingår har fått en större inblick i vad som sker på andra myndigheter kring frågan om kvinnomisshandel.

Uppfattningen är att samordnare är kraftfulla och kompetenta och att det finns stor respekt hos myndigheterna för samordnarnas kunskap och det arbete som bedrivs.

Styrgruppen sammanträder kontinuerligt och det finns en tydlig prioritering av deltagande vid gruppens möte. Det upplevs som viktigt att styrgruppen även fortsättningsvis företräds av personer i chefsställning eller med befogenheter. Detta för att styrgruppen ska kunna driva frågor och besluta om fortsatt utveckling eller motsvarande. Det finns en förväntan att styrgruppen i vissa avseenden borde vara mer styrande och mer drivande.

Att samverkan upplevs som lyckad beror till stor del på att det avser en konkret fråga och en klart avgränsad målgrupp, nämligen kvinnovåld. Det finns en samverkan på flera nivåer mellan myndigheterna och det finns ansvariga och kontaktpersoner utsedda hos flertalet av myndigheterna. Det förekommer även lokal samverkan som både är av formell och informell art.

Samverkan har förtydligat att var och en gör sin sak bättre definierat i ett större sammanhang och inte att de olika myndigheterna gör samma sak. Samverkan har förstärkt den egna rollen samtidigt som den integrerat den i en större helhet. Under årens lopp har det vuxit upp en klarhet i att samverkan om kvinnovåld inte innebär att göra varandras arbete utan snarare att utveckla det egna och koppla ihop det med andra myndigheters uppdrag i samma ärende.

Alla myndigheter känner lika stort ansvar så att samverkan fungerar. Samverkan upplevs som konstruktiv av myndigheterna. Trots avsaknad av behov av samverkan hos vissa myndigheter sker ändå samverkan från myndighetens sida.

Det är lätt att uppleva att frågan om kvinnovåld hade högre aktualitet 1998-2000 när propositionen kom och det genomfördes utbildningar inom respektive myndighet.

Intervjuerna ger en bild av att frågan om kvinnovåld inte på något sätt har fallit i glömska hos myndigheterna, trots att det hos vissa myndigheter upplevs som en marginell fråga.

Viktigt att notera att även om frågan om kvinnovåld anses vara prioriterad så är det inte alltid säkert att frågan ändå är prioriterad hos samtliga myndigheter.

Samverkan ska vara mellan myndigheterna samt mellan Utvägs samordnare och myndigheterna. Här finns starka och mindre starka kedjor både mellan myndigheter och mot Utvägs samordnare. Det finns samverkan mellan myndigheter, men samverkan är företrädesvis från myndighet till Utväg och dess samordnare. Där det byggs upp lokal samverkan finns ett tydligare och mer tillämpad samverkan mellan berörda myndigheter.

Det är viktigt att man söker och förstår vari samverkan mellan myndigheterna består i/av. Det finns ”risk” att kontaktpersoner inte upplever att det finns någon samverkan med andra myndigheter – man gör ju bara sitt jobb.

Samverkan har inneburit att man vet vilka personer som ska kontaktas hos andra myndigheter. Nätverksträffarna är bra och har blivit en del av personalens kompetenshöjning i frågan.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården har ett dilemma genom den personalomsättning som förekommer. Detta innebär svårigheter med kontinuitet, att hålla frågan aktuell och att alla medarbetare är utbildade i frågan om kvinnovåld.

De 3 motiven för samverkan (etiska-, verksamhets- och effektivitetsmotivet) som anges i avsnitt 4.2 har en tydlig bärighet i den myndighetssamverkan som bedrivs inom Utväg Skaraborg.

Samverkan har förhindrat att individen faller mellan stolarna eller slussas runt mellan olika myndigheter/aktörer. Myndigheterna använder varandra för att lösa sin uppgift. Samverkan innebär vidare att myndigheterna arbetar mer kostnadseffektivt.

Det finns en tydlig förståelse mellan berörda myndigheter hur och varför man ska arbeta och verka tillsammans för att uppnå målen
att förhindra upprepning av våld
att minska förekomsten av våld
att våld inte skall förekomma överhuvudtaget.

Även om samverkan mellan myndigheter fungerar bra så är det ändå viktigt att redovisa och visa på att den samverkan som finns upplevs som väl fungerade.

7.1 Att fundera på inför framtiden – åtgärder och utveckling

”Ett frö är sått och det är viktigt att detta frö får gro och fortsätta växa.”

Behåll och utveckla det engagemang som finns hos enskilda personer och myndigheter.

Fortsätt med att bedriva kontinuerlig information om kvinnovåld - håll frågan och arbetet vid liv.

Förtydliga grundförutsättningarna för myndighetssamverkan inom Utväg.

Kontakt nätverket och utbildningsdagar är en betydelsefull del av samverkan. Viktigt att alla myndigheter utser kontaktpersoner och att de deltar på träffarna.

Fundera över vilken genomslagskraft och spridning det finns inom den egna organisationen vad gäller kvinnovåld och myndighetssamverkan.

Förtydliga vad som är myndighetsutövning och vad som finns i gråzonen mellan myndighet och Utvägs samordnare. Utvägs roll är oklar för vissa myndigheter. Är Utväg en stödorganisation eller en myndighetsorganisation. Det kan ibland upplevas som om det är mer av samverkan med Utvägs samordnare än samverkan mellan myndigheterna. Behöver förtydligas vad som avses med myndighets-samverkan vad gäller arbete mot kvinnovåld. Se figur.

Myndigheterna bör aktivt delta i de olika grupperna samt ge deltagarna mandat från sin myndighet. Vilken representation ska myndigheterna ha i grupperna och i nätverket. Representation i de olika grupperna från myndigheterna bör även fortsättningsvis ha hög status och prioriteras – vilken status ger myndigheten styrgruppen, utvecklingsgruppen etc. Viktigt med kontinuitet på personer som är engagerade i frågan om kvinnovåld.

Ge kontaktpersoner tid för sitt uppdrag att delta med på träffarna.

Förteckna aktuella kontaktpersoner hos myndigheterna.

Polismyndighet, åklagarmyndighet, kriminalvårdsmyndighet och Västra Götalands-regionen är sammanhållna myndigheter. De 15 kommunerna är 15 separata myndigheter och företrädes av någon eller några. Viktigt att upprätthålla balans mellan myndigheter och att kunna mötas på lämplig organisatorisk nivå.

Försök utveckla lokala samverkansgrupper.

Nödvändigt att göra uppdatering om Utväg för alla nya som kommer in i arbetet. Nya personer bör få information om Utvägs start och utveckling. Uppdatera kontaktpersoner m fl om varför Utväg och varför myndighetssamverkan samt vad samverkan består i. Samverkan i fråga om kvinnovåld startade år 1991 i en första fas. Inom de olika myndigheterna har det skett byte på olika poster och nya personer har anställts. Detta innebär att alla inte känner till historien och hur samverkan har vuxit fram.

Hur vet vi att frågan om kvinnovåld är aktuell hos berörda myndigheter – 15 kommuner, polisen, åklagarmyndigheten, kriminalvården och hälso- och sjukvården.

En del av samverkan är att vara observanta på kvinnovåld – hur pass observant är man?
Vilka är det som observerar och gör anmälningar?

Det är inte alltid som myndigheterna observerar och reagerar på våld i vardagen bland sina klienter och patienter. Se bilaga 2 sidan 26.

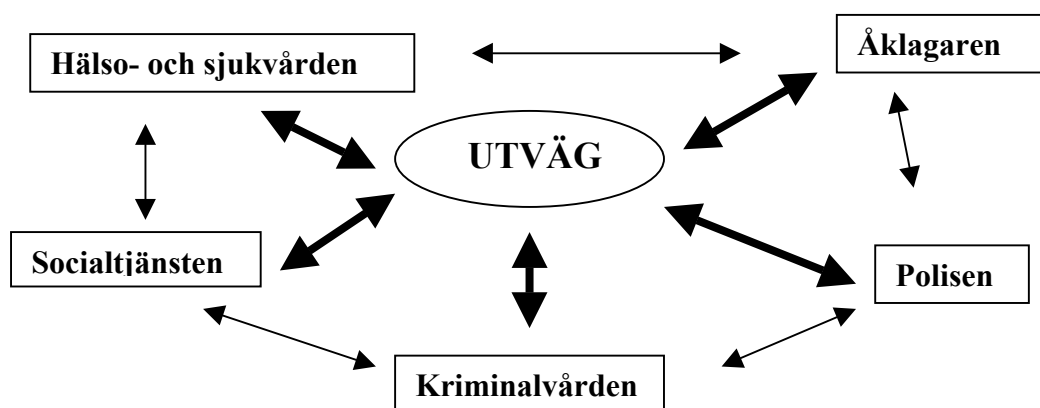
Fundera på hur och till vad den gemensamma resursen (samordnarna) ska användas.
Fundera om resursen Utväg används på rätt sätt till rätt saker. Eventuellt göra uppdatering över uppdraget och anpassa till dagens situation med hänsyn tagen till den utveckling som skett sedan starten 1996 och vunnit erfarenhet under resan.

Se till att information om ärenden kommer till myndigheternas kännedom.

Var uppmärksam på om det finns andra områden eller personalgrupper som bör informeras om arbetet mot kvinnovåld, arbetssätt och resurser. Det kan bland annat gälla personal inom skolhälsovården och tandvården.

Det finns även områden eller tillfällen där våld kan förekomma och där uppmärksamhet bör förekomma och signalera till berörda myndigheter och personer. Det gäller bland annat våld bland unga pojkar, unga kvinnor som kan dras in i våldsbenägna miljöer.

Figuren nedan visar på berörda myndigheter samt samverkan, dels mellan myndigheter och dels med Utvägs samordnare. Det starkaste bandet finns mellan myndigheterna och Utväg och svagare band mellan myndigheterna.

Samverkan mellan myndigheterna är olika intensiv i och mellan de olika grupperna och grupperingarna som finns lokalt och centralt.

En del av samverkan mellan myndigheter är även att nyttja den gemensamma resursen på bästa sätt.

”Det finns inget som är så bra att det inte kan bli bättre – låt oss fortsätta utveckla samverkan”

Sammanställning av intervjuer

6.1 Uppdrag och uppdragsgivare

*Huvudsyftet med Utväg är att hjälpa kvinnan, mannen och även barnet.
Det finns 3 mål för utväg, men vad är uppdraget - "förhindra upprepning av våld eller samverka".
Uppdraget är att vara stöd och genomföra behandling för kvinnor som är utsatta för våld.
Ett uppdrag är att minska antalet ärenden vad avser kvinnomisshandel.
Uppdraget är samverkan om kvinnofrid.
Skapa delaktighet i ett gemensamt ansvar.
Stödja kärnverksamheten att upptäcka våld mot kvinnor och förebygga våld mot kvinnor.
Förbättra myndighets-samverkan.
Vara en länk mellan myndigheter.
Man behövde andra resurser från andra myndigheter.
I början av 1990-talet saknades kunskap i ämnet, varför det växte fram ett gemensamt uppdrag.
Samverkan ska vara plattformen för arbetet, något att driva tillsammans.
Var inte med från början och är inte uppdaterad vad syftet var från början med Utväg.*

6.2 Varför samverkan

*Fler är mer än en.
Alla tjänar på det.
Uppdraget är gemensamt och vi får samsyn mellan myndigheter.
Myndigheterna har ett gemensamt intresse och bör veta om varandra.
Underlättar arbetet hos respektive myndighet.
Målet är att förhindra våld och då behövs samverkan mellan berörda myndigheter.
Det krävs att vi samarbetar – vi kan inte var och en ha egna resurser för allt.*

Våldutsatta personer är en liten grupp i samhället och en marginell företeelse inom sjukvården. I och med samverkan uppmärksammas frågan även inom hälso- och sjukvården.

Alternativet är att kvinnan själv tar kontakt med varje myndighet.

*Det finns en tydlig vilja till att samverka mellan myndigheter.
Samverkan behövs och är nödvändig.
Såg en möjlighet att samverka över myndighetsgränser och organisationsgränser.
Ensam är inte stark, när man ska förebygga våld.
Kan skapa bästa möjliga resurs för den utsatta människan.
Målet är att förhindra våld och då behövs samverkan mellan berörda myndigheter.
Varje kommun ska inte själva behöva uppfinna hjulet.
Våldutsatta personer är en liten grupp i samhället och en marginell företeelse inom sjukvården. I och med samverkan uppmärksammas frågan även inom hälso- och sjukvården.
Myndigheten kan uppleva att det är skönt att skicka iväg ärendet och kvinnan till en annan myndighet.*

6.3 Vad i består myndighetssamverkan

Man kan undra vad myndighetssamverkan består i.

Myndighetssamverkan är gemensam finansiering, berörda myndigheter deltar och det finns ett gemensamt åtagande mellan myndigheter (för män, kvinnor, barn).

Samverkan består av en gemensam verksamhetsplan, att verksamheten drivs och utvecklas gemensamt.

Upplever ingen direkt samverkan mellan myndigheter. Däremot finns samverkan på så sätt att:

*Varje myndighet ser till att man är uppdaterad på området och i problemställningarna
Uppdaterad hur annan myndighet agerar (rutiner etc)
Kontaktnätverket – vilket innebär att man känner till vilka som arbetar med frågan hos andra myndigheter.*

Samverkan är utbildning, kompetenshöjning och engagemang.

Samverkan innebär att vi lär känna varandra som arbetar med frågorna.

Samverkan innebär att myndigheterna tillsammans löser problemet för kvinnan.

Varje myndighet har sin egen policy eller motsvarande, fast med en samsyn med andra myndigheter.

Finns en plan för hur man ska agera när ärendet uppkommer, vilka ska kontaktas, hur andra gör etc.

Syftet med myndighetssamverkan måste vara att hjälpa kvinnan så att ärendet inte hamnar mellan stolarna (mellan myndigheterna).

Samverkan innebär att vara en länk mellan myndigheterna och att få snabbhet med stödet etc till drabbad kvinna – efter att våld har upptäckts.

Upplever att det finns nära kontakter mellan myndigheter.

Tveksam om det finns samverkan lokalt.

Det finns egentligen ingen formell samverkan mellan myndigheterna, inget gemensamt arbete.

Samverkan för kommunen med andra myndigheter.

Samverkan är att slussa personer vidare till Utväg.

Utgångspunkten i samverkan är att myndigheterna samordnar sig och att samordnarna kontaktar kvinnan och mannen.

Myndighetssamverkan är

Gemensam finansiering

Berörda myndigheter deltar

Gemensamt åtagande mellan myndigheter (för män, kvinnor, barn)

Gemensam verksamhetsplan

Drivs gemensamt

Utvecklas gemensamt

Myndigheterna har ett gemensamt intresse.

Myndigheter och organisationer ska veta om varandra.

Helheten på problemet är viktigt.

Finns intresse att verka med andra inom samma områden, trots att man skulle kunna fortsätta och ta sitt ansvar och arbeta för sig själv.

*Utväg är i första hand en kommunsamverkan.
En samverkan för kommunen med andra myndigheter.*

*Utväg samordnar kontakterna med BUP.
Samverkan via Utväg innebär att kunna erbjuda hjälp till kvinnan, mannen och barnen.
Samverkan sker genom styrgruppen, utvecklingsgruppen, kontaktnätverket och Utvägs samordnare.*

*Utgångspunkten i samverkan är att myndigheterna samordnar sig och att Ann W kontaktar kvinnan och Stefan G kontaktar mannen.
Har kontakt med Utväg (Ann, Anna och även Stefan).
Har kontakter med socialtjänsten och polisen.
Finns tydlig samverkan mellan polisen och åklagaren.
Finns samverkan mellan polis och socialtjänst när barn är inblandade.
Polisen samverkar med Utvägs samordnare.
Vissa socialtjänster anmäler till polisen om unga kvinnor i riskzon för våld.
Hälso- och sjukvården anmäler sällan till polisen eller socialtjänsten.
Inom hälso- och sjukvården är det framförallt BUP som anmäler till socialtjänsten.
Fåtal kontakter med socialtjänsten och hälso- och sjukvården och mest kontakt med polisen.
Upplever att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ser inte och reagerar inte på mannen som är våldsam, utan ser kvinna som blivit slagen.*

Jag finns längst ut och gör bara mitt arbete. Det fungerar bra för mig.

6.4 Ansvarig för samverkan

(Vem av myndigheterna är ansvarig för samverkan, vem har det yttersta ansvaret för samverkan, vem har ansvaret för helheten eller har någon huvudansvaret.)

Bra fråga – vet ej

*Alla myndigheter har ett gemensamt ansvar för samverkan.
Finns ingen som är ytterst ansvarig – likvärdiga parter.
Kan inte peka ut någon som äger samverkan.
Osäker på om det är eller borde vara någon som är mer ansvarig än någon annan.*

*Samtliga är ansvariga tillsammans.
Styrgruppen är gemensamt ansvarig.
Alla är angelägna att samtliga deltar.
Alla prioriterar arbete mot kvinnovåld.
Alla äger samverkan, ingen känner mer eller mindre än någon annan.
Det finns engagemang hos samtliga inblandade myndigheter.
3 myndigheter satsar medel – ekonomiskt ansvariga.*

*Yttersta ansvaret har kommunen.
Kommunförbundet äger samverkan.
Kommunerna äger nog mer av frågan än någon annan av myndigheterna.
Ansvaret bör ligga på socialtjänsten. Frågan är mer omfattande för socialtjänsten.
Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ett stort ansvar för frågan.
Socialtjänsten har ett ansvar när barn är inblandade.*

Polisen har sin del att ansvara för – följa upp anmälningar.

Polisen har ett speciellt ansvar.

Polisen och åklagaren har stort ansvar.

Primärvården har ett eget ansvar för utsatta kvinnor.

Primärvårdens roll och uppgift är att upptäcka och slussa vidare till rätt instans.

Primärt finns inget sjukvårdsuppdrag.

Mycket av samverkan faller på samordnarna.

Kvinnojouren har sitt ansvar.

6.5 Vem driver samverkan

Det finns ingen person eller myndighet som ensamt driver frågan.

Det är Kommunförbundet som har drivit frågan.

Kommunens socialtjänst.

Alla myndigheter är engagerade.

Alla är angelägna och varje myndighet driver samverkan utifrån sin myndighets utgångspunkt.

Polisen har nog gått före och visat vägen.

Socialtjänsten har varit minst drivande.

Vi har inte agerat på något annat sätt än genom att se till att det finns ekonomiska medel.

Primärvården har inte varit drivande.

I Lidköping är det socialtjänsten som är pådrivande.

I Skara är det socialtjänsten som driver frågan.

Styrgruppen driver utvecklingen framåt. Styrgruppen har en övergripande syn på hur frågorna ska hanteras.

Styrgruppen är en stark företeelse, med ett inofficiellt klimat. Det är lätt att komma in i gruppen, det finns inga spänningar, det är högt i tak och med tydligt framåtsyftande diskussioner.

6.6 Resurser inom myndigheten för lokalt arbete med kvinnofrid

Har avsatt tid för att arbeta med frågor om kvinnovåld.

Finns ingen särskild tid avsatt. Ingår som en del i övrigt arbete - "får dock inte ta för mycket tid"

Har uppdrag som samordnare av frågor om kvinnovåld.

Samordnar frågorna inom förvaltningen och har avsatt tid med 10%.

Flera personer har uppdrag att arbeta med frågor om kvinnovåld.

Har stöd av närmaste chef att verkställa uppdraget som kontaktperson för myndigheten.

Har funnits ansvarig för ärenden om kvinnomisshandel, tappat kontinuitet inom avdelningen.

Finns uppdrag att vara kontaktperson för arbetsplatsen.

Medel omdisponeras för samordnare.

Utsedda personer avgör själva om de har tid.

Finns ett tydligt uppdrag att delta på kontaktnätverkets träffar.

6.7 Resultat av samverkan

*Har inte märkt av samverkan utifrån vår/min roll.
Osäker på vad vi vill ha ut av samverkan.*

*Myndighetssamverkan genom Utväg har skapat intresse och förståelse för varandras arbete.
Myndigheterna vet vad som ska göras, och andra myndigheter blir informerade.
Samverkan och omhändertagande av kvinnor utsatta för våld i nära relation fungerar bra.
Det har blivit mer av öppen samverkan mellan myndigheter.
Alla vill hjälpa den utsatta kvinnan.*

*Alla myndigheter ser ett övergripande intresse av samverkan.
Ser vad varje myndighet gör, vilket ansvar, yrkesroller etc.
Ska samordnarna kunna fungera krävs att samverkan mellan myndigheter fungerar.*

Upplever att varje myndighet prioriterar frågan, tar fram handlingsplan, har utsedda kontaktpersoner och är engagerade.

*Kontaktpersonerna är länken mellan myndigheter och den egna organisationen.
Kunskap sprids i samhället om våld i nära relation.*

*Fanns inte Utväg så skulle det nog bli sämre kvalitet i de ärenden som handläggs.
Utvägs resurser ordnar med behandling, stöd och samverkan.*

*Ser vinster i samverkan. Framförallt är barnen vinnare.
Stor nytta av myndighetssamverkan.
Nytta – är delvis beroende på eget engagemang.*

*Skulle nog inte kunnat hantera ärenden lika bra om inte Utväg fanns.
Underlättar det egna arbetet.
Kan hänvisa frågor/ärenden till Utväg.
Vet var man ska vända sig.
Vet vad andra gör, handlägger ärenden och vilken verksamhet de har.
Alla har samma MÅL.
Samverkan underlättar arbete för mig och andra i primärvården.*

*Om inte Utväg funnits har det nog blivit mer av lokala samverkansgrupper.
Utan Utväg hade det varit svårt att erbjuda konkret hjälp som ex.vis gruppverksamhet, rutiner, kompetensutveckling etc.*

Hur skulle vi arbeta om inte Utväg fanns.

Om/från Socialtjänsten

*Genom Utväg samlas myndigheterna för att diskutera och driva frågan vidare.
Informationen mellan myndigheter fungerar bra.
Socialtjänsten bjuder in polisen för information och träffar
Fungerar även bra med att hantera sekretess mellan myndigheter.
Tacksam för att Utväg finns. Skönt att kunna ringa och få råd, hjälp och stöd i agerandet och hanterandet i enskilda ärenden. Utväg är bra som bollplank och att hitta lämplig grupp för kvinnan och barnen.*

*I Lidköping finns en lokal samverkansgrupp som träffas cirka 2 ggr/halvår.
I gruppen ingår polisen, åklagaren, socialtjänsten, kvinnojouren, brottsofferjouren,
sjukvården, vuxenpsykiatri. Vid gruppens möten avhandlas hur var och en arbetar, vad
händer hos myndigheten, sådant som inte fungerar etc.*

Informerar numera att Utväg finns och säljer in Utvägsprogrammet.

Träffarna lokalt och centralt är definitivt bra.

Bra att det finns någon som ständigt aktualiserar frågan.

*”Det som står på tröskeln och knackar på blir gjort – bra att någon stöttar på och frågar hur
vi arbetar”.*

Samverkan fungerar bra i Skara. Bra arbetsklimat mellan myndigheter.

I Skara fångar man upp kvinnomisshandel – prioriterat arbete.

Utväg är en draghjälp för kommunen.

Via Utväg får kommunen input i frågan om kvinnomisshandel.

Utväg (samordnarna) är samverkan mellan myndigheterna.

Nätverksdagarna är bra.

*Det finns handlingsplan för kommunen där det framgår vem som har ansvaret för VAD,
checklista över vad som ska göras, vilka frågor man bör ställa etc.*

Inom kommunen finns en intern samverkansgrupp.

Kommunens personal har utbildat sig i Trappan och där tagit stort ansvar.

Kvinnovåld är en prioriterad och viktig fråga för kommunen.

Viktigt att det även fortsättningsvis är en prioriterad fråga.

Kommunen har inte särskilt agerat för att utveckla verksamheten, utan deltar mer passivt.

Genom samverkan och Utväg finns en trygghet hur ärenden ska hanteras.

*Myndigheterna träffas, men inte med någon regelbundenhet. Finns politiska beslut om att det
inte ska finnas några formella grupper för samverkan. Däremot är det regelbundna möten
med Kvinnojouren. Det är bra kontakter med andra berörda myndigheter i kommunen. Det är
enkelt att ta kontakt och få kontakt med rätt person hos myndigheten. Utväg (samordnarna)
är ett komplement till socialtjänsten och dess verksamhet.*

Vi har kunskap över antalet anmälningar.

Använder bland annat samordnarna för kompetensutveckling.

Vet att det sker kontakter mellan myndigheter.

*Vet att det finns något att erbjuda kvinnan (samordnaren, gruppverksamhet,
behandlingsgrupper).*

Kommunen får kompetensutveckling via samordnarna.

*Om inte Utväg och samordnarna hade funnits skulle man tappa i utveckling och utbildning i
frågor om kvinnovåld.*

Vore bra att träffas för att lära känna varandra och varandras arbete.

Eventuellt träna i ett enskilt ärende.

Hur arbetar vi för att det blir bäst för de berörda.

Resultat av samverkan är att delta i olika grupper och i nätverket.

Angelägna att det fungerar.

Stödjer deltagandet.

Använder resursen – Utväg och upparbetade kontakter.
Påverkar inte så mycket utan mer av att delta. ”Dra sitt strå till stacken”.
Avsätter tid – har tid för samordningsuppdraget.

Samordnarna är engagerade och pådrivande samt de har överblicken som vi inte alltid orkar med.

Vi deltar i kontaktnätverket och vi har kontakter med Utvägs samordnare.

Utväg har utvecklat nya arbetsmodeller som kan användas i kommunen.

Kommunens personal hämtar kraft från Utvägs samordnare.

Kommunen har inte möjlighet att själva arrangera gruppverksamhet.

Kommunen tjänar mycket på att samverka. Spar tid och kraft och det blir roligare att arbeta med frågan.

Kommunerna bör agera och styra mer vad man vill få ut av Utväg och därmed samverkan.
Kan inte bli så mycket mer av utveckling, däremot att stödja fortsatt verksamhet och samverkan.

Verkar för att Utväg ska finnas kvar.

Medverkar till att ta fram medel för att finansiera verksamheten

Finns idag mer av samverkan mellan socialtjänsten och sjukvården

Om/från hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården är mer uppmärksam och upptäcker kvinnor och barn som utsatts för våld. Kvinnor utsatta för våld dyker upp i vården. Viktigt att vara observanta, fråga, vara bollplank, kunna lagar och förordningar etc. Det har diskuterats om man inom organisationen borde ha kontinuerliga träffar för att hålla frågan aktuell.

Det finns ingen lokal plan. Däremot har MVC någon form av plan eller frågeställningar.
På vårdcentralen har utbildning genomförts om kvinnovåld och kvinnofrid. Finns utsedda kontaktpersoner för olika yrkesgrupper. Förhoppningen är att fler vågar fråga.

Har ett tydligt uppdrag och har blivit ålagd att genomföra detta.

Uppdaterar sig i frågan, får material om nya lagar och förordningar från polisen.

Kontakten med socialtjänsten kunde vara mer frekvent.

Primärvården har inte direkt agerat i samverkan, men vi tar vårt ansvar.

Utbildar personalen och vågar fråga och håller frågan aktuell.

En erfarenhet är att vi bör bli mer medvetna, att våga ställa frågan.

Mitt kontaktmannaskap innebär

Förmedla kunskap om kvinnomisshandel

Klargöra primärvårdens skyldighet att se och agera vid misstanke

Arbetar med att öka kunskap och förståelse för kvinnomisshandel och att våga fråga.

Har även informerat tandvården om kvinnovåld.

Primärvården har utvecklat ett eget handlingsprogram. Innehåller bland annat dokumentation i journal, bemötande, bedöma kvinnans behov av hjälp, våga fråga.

Utväg är känt inom primärvården. Arbetet med kvinnovåld anses som värdefullt.

*Alla myndigheter har nytta av samverkan och att Utväg finns.
Man känner sig inte så ensam.
Man känner/har kontakt med personer i andra myndigheter.
Det går att ordna så att kvinnan får hjälp.
Man vet vart man ska vända sig hos andra myndigheter så att mitt arbete fungerar.*

*Andra myndigheter prioriterar frågan, är observanta på frågan, informerar inom myndigheten etc.
Sjukvårdspersonal är medvetna om att polisen kan komma och fråga om kvinnor som varit utsatta för våld.
Inom sjukvården finns det ibland välskrivna i patientjournaler, som underlättar fortsatt polisutredning*

*Ringer och informerar socialtjänsten att det förekommer våld i familj där barn är inblandade.
Har ingen särskild person att kontakta. Vore bra om det fanns särskild kontaktperson.
Har ringt och rådfrågat polisen.*

Om/från Polisen

*Samordnarna och polisen har varje vecka genomgång av inkomna anmälningar.
Polisen har en handlingsplan och det finns tydliga regler för handläggning, bemötandet etc.
Polisen och Kvinnohuset har ömsesidiga kontakter. Detsamma gäller med Utvägs samordnare.
Kvinnor som har vistats på Kvinnohuset har tagit kontakt med polisen.*

*Polisen har idag en annan attityd till socialtjänsten. Bättre förståelse och inställning, bättre inställning till drabbade kvinnor.
Även sjukvården är mer uppmärksam idag. Kuratorn har samma synsätt som övriga.*

*Polisen prioriterar arbetet. Poliserna är mer positivt inställda idag jämfört med tidigare.
Kontaktpersonerna är viktiga i samverkan.*

Om/från Åklagarmyndigheten

Vid rättegången syns det vilka kvinnor som deltagit i Utvägsprogrammet, vilket innebär större möjlighet att få fällande dom.

Träffar, handlingsplan på myndigheten, kontaktpersoner hos myndigheten, innebär att frågan om kvinnovåld alltid är aktuell.

*Det är lätt och känns bra att hänvisa kvinnan till andra myndigheter och Utväg.
Har kontakt med socialtjänsten när barn är inblandade.
Har ingen särskilt kontakt med sjukvården. Mer naturligt att de söker kontakt med polisen.*

Det är större uppmärksamhet från flera myndigheter och därmed är chansen större för att få reda på mörkertalet.

Bra att det finns utsedda personer hos varje myndighet.

Om/från Kriminalvården

Det är unikt för Kriminalvårdsmyndigheten att vara med i en samverkan på detta sätt med andra myndigheter.

Samverkan skapar intresse och förståelse för varandras arbete.

6.8 Problem med samverkan mellan myndigheter

Inga problem i myndighetssamverkan. Trots otydligheter i vissa avseenden upplevs det inte som att det finns problem i samverkan. Alla arbetar för att lösa uppkomna problem. Det blir problem då ambitionerna är högre än det finns resurser och då sätts även samverkan på prov.

Varit svårt att hitta rätt och få det att fungera i kommunerna och Västra Götalandsregionen. Besvärligt att utbilda personal på arbetsplatser där det är stor rörelse och omsättning.

Samordnarnas roll i förhållande till kommunernas socialtjänst.

Finns en otydlighet i rollen som barnsamordnare.

Trots otydlighet upplevs inga konflikter.

Det har varit svårt att förankra i kommunernas socialtjänst.

Kvinnor från Grästorp, Essunga m fl har kontakter med polisen och kvinnojouren i Trollhättan. Samverkan bör ske med polisen och kvinnojouren i Trollhättan samt med NU-sjukvården i och med att kvinnor söker sig dit.

Framtida finansiering och arbetsgivaransvar för samordnarna.

Det har varit möjligt att byta ut representanter i styrgruppen och styrkan i gruppen har kunnat bestå. Visar på mer av styrka än problem.

Sammanställning av anmälda ärenden**KVINNOR**

	2001	2002	2003
Antal ärenden	374	394	401
Antal kvinnor	280	296	318

Anmälan från 2003

Polisen	309
Hälso- och sjukvården	19
Socialtjänsten	26
Kvinnan själv	30
Annan	17
Totalt	401

Kommuntillhörighet - KVINNOR

Kommun	antal ärenden	antal kvinnor
Essunga	5	5
Falköping	40	33
Grästorp	18	9
Gullspång	17	10
Götene	10	10
Hjo	11	11
Karlsborg	11	8
Lidköping	65	52
Mariestad	39	35
Skara	23	18
Skövde	85	66
Tibro	18	14
Tidaholm	26	20
Töreboda	12	10
Vara	21	17
Summa	401	318

MÄN

	2001	2002	2003
Antal ärenden	307	291	273
Antal män	233	216	228

Anmälan från	2003
Polisen	258
Hälso- och sjukvården	1
Socialtjänsten	3
Kriminalvården	3
Mannen själv	6
Utväg	2
Totalt	273

Kommuntillhörighet - MÄN

Kommun	antal ärenden	antal män
Essunga	4	4
Falköping	32	31
Grästorp	14	9
Gullspång	11	8
Götene	8	7
Hjo	8	6
Karlsborg	6	4
Lidköping	42	35
Mariestad	25	24
Skara	15	14
Skövde	60	44
Tibro	10	9
Tidaholm	19	18
Töreboda	8	8
Vara	12	7
Summa	273	228

BARN

	2001*	2002	2003
Antal ärenden	65	196	209
Antal män	106	284	355

*År 2001 avser augusti-december

Anmälan från	2003
Polisen	190
Hälso- och sjukvården	5
Socialtjänsten	1
Mamman	8
Annan	5
Totalt	209

Kommuntillhörighet - BARN

Kommun	antal ärenden	antal barn
Essunga	3	10
Falköping	20	44
Grästorp	16	10
Gullspång	12	19
Götene	3	6
Hjo	2	5
Karlsborg	6	8
Lidköping	23	37
Mariestad	19	35
Skara	12	19
Skövde	47	86
Tibro	11	15
Tidaholm	13	21
Töreboda	7	11
Vara	15	29
Summa	209	355

Intervjuade personer

Polisen

Thommy Hoff, Skövde
Kerstin Kling, Skövde
Maria Johansson, Lidköping
Margareta Gustavsson, Skara

Kriminalvården

Hans Ernst, Mariestad

Kommunerna

Eva Ulfenborg, Tibro
Marie Anne Löfving, Falköping
Hans Ekensskär, Grästorp
Anna-Maria Restorp, Lidköping
Britt Marie Helldin, Skara
Sven-Erik Söderlund, Skövde
Ingrid Carlsson, Skövde

Västra Götalandsregionen

Mikael Ingsberg, Mariestad
Thommy Johansson, Mariestad
Christina Lindström, Skövde
Mariann Pettersson, Töreboda
Eva Kemppainen, Skövde
Hillevi Lindström-Winqvist, Skara
Susanne Bergström, Skövde

Åklagarmyndigheten

Marianne Aldén

Kvinnohuset

Ylva Nordberg, Skövde

Utväg

Ann Wolmar
Stefan Gustavsson
Anna Nordberg

Referenslista

Socialstyrelsen, Våga se – kunna handla. Utväg Skaraborg – samverkan för kvinnofrid, 2001

Rädda Barnen, Det syns inte utanpå, men känns inuti, Sofia Linderot, 2003

Örebro universitet, Institutionen för samhällsvetenskap, en väg ut, Carina Eliason och Eivor Johansson, 2002

Göteborgs universitet, Institutionen för social arbetet, Våld i familjen gör skillnad, Metha Rosenlundh, 2003

Kvinnofrid – ett utbildningsmaterial om mäns våld mot kvinnor, Stockholm januari 2001, ISBN 91-87203-99-5